

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ διαπρεπής, επίσκεφθείς κατ' ἐπανάληψιν τὰς εὐρωπαϊκὰς μεγαλοπόλεις, ἀπέκτησε περίθλεπτον ἱατρικὴν εἰδικότητα καὶ ἐγκατέστη εἰς τὴν πρωτεύουσαν διακρινόμενος ἐν τῷ κλάδῳ του.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀνθρώπους, κατ' ἀπαισίαν τῆς μοίρας ἀπόφασιν, παρακολουθεῖ πάντοτε κατὰ πόδας μία ἀτυχία ἀνεξήγητος, καὶ ἐνῶ νομίζουν ὅτι εὖρον σχετικὴν τινα εὐτυχίαν, αἰφνης ἀνατρέπονται ὅλαι αἱ πολυμόχθως οἰκοδομούμεναι ἐλπίδες ὑπὸ τινος ἀντιξοῦ συμβάντος, καὶ ὁ ἀτυχὴς ἱατρός ἠσθένησεν ἐπικινδύνως.

Ἡ νόσος του (ἐγκεφαλικὸς μετὰ κοιλιακοῦ τύφου) ἦτο ἐξ ἐκείνων, αἵτινες καὶ ὅταν παρέλθωσιν, ἀφίνουν πάντως οἰκτρά ἔχνη τῆς διαβάσεώς των· ἰαθεὶς ἐκ τῆς μιᾶς περιέπεσεν εἰς ἑτέραν πολὺ φοδερωτέραν τῆς πρώτης, εἰς «ἐκστασιν φρενῶν».

Τί ὑφίσταται ἐκεῖνος ὅστις αἰφνης στερηθῇ τῶν ζωογόνων ἀκτίνων τῆς ἀντιλήψεως ; Εἰς ποίαν βάσανον καταδικάζεται ὁ μὴ δυνάμενος νὰ σκεφθῇ ὡς ἔταξεν ὁ Πλάστης ; Νὰ περιβάλλεται ὑπὸ περικαλλοῦς φύσεως, ὑπὸ στοργικῶν καὶ πεφωτισμένων περιποιήσεων, καὶ νὰ μὴ αἰσθάνεται τίποτε, τίποτε, νὰ ἀλλοφρονῇ, νὰ ἀνατρέπῃ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ τὰ πάντα, διότι ἐσθέσθη ἡ λάμψις ἣτις κατηύγαζε τὸ πνεῦμα, διότι ἀγλὺς περιεκάλυψε τὸ θεῖον τῆς ἀντιλήψεως δῶρον, καὶ ὁ νοῦς ἐσκοτίσθη, καὶ ὁ κόσμος διὰ τὴν ἀτυχὴ αὐτὴν κεφαλὴν παρήλλαξεν, ὥστε καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν τοῦ ἀλλοῖον ἀντιλαμβάνεται. Οὕτω καὶ τὸ σπινθηρίζον ἐκεῖνο τοῦ ἱατροῦ πνεῦμα διεσαλεύθη, καὶ ἀντὶ τῆς βαθείας ἐπιστήμης του ἐνεκολπώθη τὴν θρησκείαν, καὶ ἤρχισε ψάλλων καὶ λειτουργῶν, καὶ ἔγινεν ἱερεὺς, καὶ ἐσχημάτιζεν ἁγίας Τραπε-

ζας, καὶ διὰ μικρῶν ξυλαρίων, τὰ ὅποια, συντετριμμένοι ἐκ λύπης, ἐπρομήθευσον αὐτῷ οἱ στενοὶ συγγενεῖς του, ἀνεπλήρου τὰ διὰ τὴν τέλεσιν τῆς λειτουργίας ἀπαιτούμενα. Καὶ τὰ τροπάρια διεδέχοντο ἀλλήλα, καὶ τὰ ἀντιμίνσια τὰς Ἀγίας Τραπεζας, καὶ οἱ ψαλμοὶ τοὺς ὕμνους.

Ἐσπάρασσεν ἡ καρδιά τῶν συγγενῶν καὶ εἰλικρινῶν φίλων εἰς τὴν ζωηράν ἀπήχησιν τῆς ἐντόνου ἐκείνης φωνῆς, ἣτις ἀκούραστος ἔψαλλεν, ἔψαλλε καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν, ὁ τάλας, ἴσως διότι τῷ ἐσχημάτισεν ἴδιον κύκλον σκέψεων, τροχίαν ὠρισμένην νοερᾶς ἐνεργείας, ἀμιγροῦς πάσης κακίας ἴσως, διότι ἐσκέπτετο ἀκοπώτερον, καὶ κατ' ἴδιον ὅπως τρόπον, ἐν τῇ διασαλεύσει τοῦ λογικοῦ του.

* *

Ἐπῆλθεν ἡ ὕψις καὶ ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ εἰσοδὸς του εἰς τὸν οἶκον τῆς σωτηρίας τῶν νοερῶς διαταραχθέντων. Σπαρσικάρδιος ἦτο ἡ μεταφορά του ἐκεῖ ὅπως κατωρθωθῇ αὕτη, ἐπληρώθη ἡ ἄμαξα ἀπὸ τὰ διάφορα ἀντικείμενα ἅτινα μετεχειρίζετο εἰς τὰς ἱεροτελεστίας του, καὶ οὕτω ὠδηγήθη καὶ ἐνεκλείσθη μετὰ τῶν τρελλῶν, διὰ νὰ αὐξήσῃ κατὰ ἓνα ἀκόμη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτυχῶν πλασμάτων, τὰ ὅποια ἐν τῇ σκοτίᾳ τοῦ νοῦ θεωροῦσιν ἑαυτὰ εὐτυχῇ δημιουργοῦντα νέαν προσωπικότητα, διαπλάττοντα ἄλλον χαρακτήρα, ἐγκολπούμενα ξένας ἰδέας, ἀφηγούμενα φανταστικά γεγονότα, καὶ ἐν πολλοῖς αἰθεροδοτοῦντα !

* *

Δὲν εἶναι συμπαθεστάτη ἡ λέξις τρελλός ;

Δὲν ἐξεγείρει ἐν τῇ καρδίᾳ ὅλας τὰς χορδὰς τοῦ οἴκτου, τοῦ ἐλέους, τῆς εὐσπλαγχνίας ; Δὲν φέρει ἡ θεὰ του μόνη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ δάκρυα ; Αἱ παραληρήσεις του, αἱ ἀσυναρτησίαι του, οἱ ἄφρονες λόγοι του, ἐὰν κατὰ πρῶτον προκαλέσωσι τὸν γέλωτα, δὲν γεννῶσι κατόπιν τὴν σφοδρότεραν ἀθυμίαν διὰ τὸν ἀπόκληρον τῆς διαυγοῦς διανοίας ; Ὡ! ὅταν μάλιστα δέρωσι, μυκτηρίζωσι καὶ κακομεταχειρίζονται τρελλόν, δὲν ἐξεγείρεται ἐν τῷ στήθει τοῦ ἀνθρώπου ὅ,τι ἐγκλείεται ἐν αὐτῷ εὐλαδέστερον διὰ τὸ ἐντελέστερον πλάσμα τῆς δημιουργίας ; Δὲν ποθεῖ νὰ ὀρμήσῃ καὶ κατασπάρῃ τὸν οὕτως οἰκτρῶς βεβηλοῦντα τὸ πιστότερον ἀποτύπωμα τοῦ θεοῦ δημιουργοῦ, τὸν κακίζοντα τόσο ἀφρόνως τὴν ἀκουσίαν ἀπόσβεσιν τοῦ πνευματικοῦ ἡλίου, τοῦ λογικοῦ ;

Τίς ὁ μᾶλλον παράφρων ; ὁ κακουχούμενος ὑπὸ τῶν ἀσυνέτων ἀνθρώπων τρελλός, ἢ ὁ κακούργων ἐπὶ ὄντος ἀνυπερασπίστου καὶ ἀσυνειδήτου τῶν πράξεών του ;

Ἀλλοίμονον εἰς αὐτοὺς τοὺς σθεσθέντας φανούς ! Ἐὰν ἡ καρδία τῶν ὑλικῶς ἰσχυρῶν δὲν ἡσθάνετο πόσον πολύτιμον καὶ δυσἀπόκτητον πρᾶγμα εἶναι ἡ ὑγίης σκέψις, καὶ δὲν ἐμερίμνων φιλανθρώπως ὑπὲρ ἐκείνων οἵτινες ἀπώλεσαν αὐτήν, ἀνεγείροντες τὰ κατάλληλα πρὸς περιθαλψίν αὐτῶν ἄστυα, τί θ' ἀπεγίνοντο ;

* *

Παρήλθον μῆνες· τὸν τρελλὸν δὲν ἔβλεπον πλέον. Μάτην παρ' ὄλων τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων του ἐζήτουν πληροφορίας περὶ αὐτοῦ. Παρά τῶν μὲν ἐμάνθανον ὅτι μένει εἰσέτι ἐν τῷ φρενοκομείῳ, παρὰ τῶν ἄλλων ὅτι ταξειδεύει εἰς Εὐρώπην, ἢ ὅτι ἐξῆλθε τοῦ φρενοκομείου ἀλλ' ἐκρίθη ἀνεπαρκὴς ἡ γενομένη θεραπεία καὶ ἐπανῆλθεν ἵνα συμπληρωθῇ αὕτη καὶ ἐδραιωθῇ ἡ ὑγεία του.

Δὲν ἐγνώριζον εἰς ποίαν τῶν διαδόσεων νὰ δώσω περισσότεραν βαρύτητα, καὶ διετέλουν ἐν φιλικῇ ἀγῶι διὰ τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τοῦ ἀτυχοῦς νέου.

* *

Ἦτο λυκόφως· μόνη πρὸ τοῦ γραφείου μου ἀνεδίφων σημειώσεις μου τινάς, ὅτε κρούεται ἡ θύρα καὶ μετὰ μικρὸν εἰσέρχεται ἐν τῷ γραφείῳ μου εὐθυτενὴς καὶ μειδιών. ... ὁ τρελλός, ἰαθεὶς καὶ ἀναλαβὼν τὸ ἔργον του. Ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν ἠδυνάμην ν' ἀντιληφθῶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεώς του· εἰς τὴν θεάν του οὐχ ἤττον κατελήφθην ὑπὸ μικροῦ φόβου· ἡ καρδία μου ἤρχισε νὰ πάλλεται ταχύτερον, καὶ ἀκαριαίως ἐσκέφθην «εἶναι ἄρά γε καλὰ ; » Ἀντὶ παντός χαιρτισμοῦ, αἴφνης ἀκούω τὰς λέξεις : « Ἦμην τρελλός ; εἶμαι τρελλός ! τὸ πιστεύεις ; Μὲ βλέπεις ; » Ἐλα, εἶπέ μου πῶς μὲ κρίνεις ; » Δὲν ἀπήντησα· δάκρυα ἐπλημμύρησαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ λαβοῦσα τὰς χεῖράς του, παρεκάλεσα τὸν ἀτυχῆ νὰ καθήσῃ, καὶ συνελθοῦσα κᾶπως, τὸν ἠρώτησα : « Ποῦ ἦσο ; διατί μοί ἔκρυπτον τὸ μέρος τῆς διαμονῆς σου ; — « Εἶμαι τρελλός, μοί λέγει καὶ πάλιν, ἰδοὺ τί βεβαιοῦν οἱ περὶ ἐμέ, καὶ τὸ ὅποσον ἐγὼ οὐδόλως αἰσθάνομαι ! Ἀλλὰ μάθε ὅτι τὴν τυρανικὴν καὶ γελοῖαν αὐτὴν ἐπίδλεψιν, τὴν ὅποιαν ἐξασκοῦν ἐπ' ἐμοῦ, δὲν θά ὑποστῶ πλέον ἐπὶ πολὺ. »

Καὶ ἐξήπτετο ὁμιλῶν καὶ ἀναλαμπαὶ παράδοξοι ἐφώτι-

ζον τοὺς ὀφθαλμούς του, διαπερῶσαι αὐτοὺς ὡς αἱ ἀστραπαὶ τὰ νέφη· οἱ ῥωθωνές του ἐκινουῦντο, τὸ σῶμά του ὄλον ἐσειετο ἐξ ἀγανακτήσεως.

— Μὴ βάλῃς αὐτὸ τὸ ζεῦγος τὰ παπούτσια· μὴ πιῇς ὄλον τὸ ποτῆρι τὸ νερό· διατὶ ἀκούμῃσες τὸ πρόσωπό σου στὸ χέρι σου ; τί σκέπτεσαι ; διατὶ δὲν μιλεῖς ; ἰδοὺ τί ἀκούω ἀπὸ τὸ πρωτὶ ἕως τὸ βράδυ, ὥστε ἐάν δὲν εἶμαι πλέον τρελλός, θὰ ξαναγίνω» καὶ ὑψῶν τὴν φωνὴν δυνατότερα καὶ μὲ ζωηράν χειρονομίαν ἥτις μ' ἐτρόμαξεν, ἐπρόσθεσε « τὸ ἐννοεῖς αὐτὸ τὸ μαρτύριον ; ἢ κάμνεις πῶς δὲν τὸ νοιώθεις διὰ νὰ δικαιολογῇς καὶ σὺ τοὺς ἰδιικούς μου ; »

Διεμαρτυρήθην ἐντόνως διὰ τὴν ἄδικον ὑποψίαν του, ἀλλὰ δὲν ἐπρύφθαοα νὰ τὸν παρηγορήσω· ἠγέρθη, καὶ χωρὶς νὰ στρέψῃ κἂν νὰ μὲ ἴδῃ, ἔφυγε λέγων : « Ἀφῆσέ με καὶ σὺ ! »

Δὲν τὸν ἐπανεῖδον ἔκτοτε.

Ἰούλιος 1902

ANNA N. ΣΕΡΟΥΤΟΥ

Η ΣΤΑΛΑΜΑΤΙΑ

Α'.

ΜΙΚΡΗ σταλαματιά,
ποῦ στάζεις ἀπ' τὸ βράχο,
καὶ μέσ' στὴ ρεματιά
κατρακυλᾷς μὲ τόχο,
ἤθελα μὲ ματιά
τρισμαγεμένη νὰ 'χω
νὰ σ' ἀκλουθῶ βαθιὰ
ποῦ πᾶς νὰ ἰδῶ μονάχο.

— Στὴν ἄβυσσο ἃ μὲ πᾶν
σκουντιές ποῦ δὲ νογᾶω
τῆς φύσης δυνατές,
ἐβγῆκ' ἀπὸ τὸ Πᾶν,
πάλε σ' ἀφτὸ γυρνᾶω
δὲ χάνουμαι ποτές.

Πάναρ μο

Β'.

Στὰ λόγια σου ριγῶ
σταλαματιά προφήτρα,
γιατὶ θαρρῶ κ' ἐγὼ
προτοῦ νὰ μπῶ στὴ μήτρα
ἀπ' τοῦ Παντός τὸ ἐγὼ
ἐστάλαξα, καὶ φύτρα
πνευματικά νὰ βγῶ
ἦρθα στῆς γῆς τὴ χύτρα.

Στὸ ἄγνωστο ἃ μὲ γκαλνοῦν
φωνές ποῦ δὲ γρικᾶω
τῆς Μοίρας σκοτεινές,
ἐβγῆκ' ἀπὸ 'να Νοῦν
καὶ μέσ' σ' ἀφτὸν γυρνᾶω
μ' ἐλπίδες πάντα νιές.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ